

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาสำคัญที่กรุงเทพมหานครกำลังประสบอยู่คือ การเพิ่มอย่างรวดเร็วของประชากร ในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ กรุงเทพมหานครมีพลเมืองเพียง ๐.๘ ล้านคน พ.ศ. ๒๕๖๐ มีพลเมือง ๒.๖ ล้านคน พ.ศ. ๒๕๖๓ มีพลเมือง ๒.๘ ล้านคน^๑ แต่จากสถิติการสำรวจครั้งสุดท้ายของกรุงเทพมหานคร ซึ่งจัดทำในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๕ ปรากฏว่า จำนวนประชากรในกรุงเทพมหานครทั้งหมดมีถึง ๔,๔๘๖,๒๕๐ คน ซึ่งในจำนวนนี้เป็นราษฎรที่เกิดในกรุงเทพมหานคร ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕ เท่ากับ ๑๑,๓๘๘ คน และเป็นราษฎรที่อพยพย้ายเข้ามาถึง ๓๔๔,๘๒๓ คน^๒ การเพิ่มของจำนวนประชากรนี้คิดเป็นอัตราการขยาย ๕.๑ ต่อปี^๓ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ปกติของการเพิ่มโดยเฉลี่ยทั่วประเทศ ซึ่งเพิ่มในอัตราการขยาย ๓.๓ ต่อปี^๓ การที่มีประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วมากในกรุงเทพมหานครก็เพราะ อัตราการเกิดและอายุรอกของประชากรสูงกว่าอัตราการตาย และสาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งซึ่งเป็นปัจจัยให้ประชากรเพิ่มมากขึ้นในแต่ละปีจนมีจำนวนมากเป็นที่น่าวิตก ก็คือการอพยพเคลื่อนย้ายของประชากรจากชนบทเข้าสู่กรุงเทพมหานคร ทั้งนี้เนื่องมาจากการขาดแหล่งงาน แหล่งการศึกษา ขาดความ

^๑ ไพบูลย์ ช่างเรียน, การปกครองมหานคร, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๖๖), หน้า ๓๑.

^๒ แผนกเลือกตั้งและสถิติ กองปกครองและทะเบียน กรุงเทพมหานคร, สถิติทะเบียนราษฎรของกรุงเทพมหานคร (เอกสารอัดสำเนา, ไม่มีหน้า).

^๓ ไพบูลย์ ช่างเรียน, เรื่องเดิม, หน้า ๒๒.

สะดวกอื่น ๆ ในการครองชีพสมัยใหม่ในภูมิภาค ล้อมวลชนและความสะดวกในการเดินทางและการขนส่ง ก็เป็นเหตุสำคัญที่ช่วยเปิดหูเปิดตา และนำความคิดให้ชาวภูมิภาคแลเห็นและเข้าใจว่า ชีวิตแบบในเมืองนั้นดีกว่าชีวิตแบบชนบท ความผิดพลาดนี้เกิดจากการที่รัฐมุ่งพัฒนาสร้างความสะดวกเฉพาะแต่ในกรุงเทพมหานคร^๕ จนกระทั่งกรุงเทพมหานครกลายเป็นศูนย์กลางของความเจริญต่าง ๆ เป็นนครหลวง เป็นที่ตั้งของที่ทำกา^๖รัฐบาล ซึ่งรวมอำนาจสูงสุดในอันที่จะเปลี่ยนแปลงสภาว^๗ทางเศรษฐกิจและสังคมของเขตต่าง ๆ เป็นที่รวมของสถาบันที่เชื่อกันว่ามีคุณภาพทางวิชาการดีกว่าแหล่งอื่น ๆ มีบริการทุกประเภทที่จะสนองความต้องการทุกอย่าง เป็นแหล่งที่ม^๘งานทำและหางานทุกประเภท ดังนั้น กรุงเทพมหานครจึงเป็นเขตที่ดึงดูดประชากรย้ายถิ่นจากทุกแห่งให้เข้ามาแสวงหาสิ่ง^๙ที่ต้องการไม่ว่าจะเป็นการศึกษา การงาน การน^{๑๐}จญาติ ความหรูหราหรือความทะเยอทะยานที่จะเป็นผู้น^{๑๑}งใหญ่ในอนาคต^{๑๒} เพราะเหตุนี้เองทำให้มีผู้กล่าวว่า " กรุงเทพมหานครคือประเทศไทย " ^๖

^๕ สวัสดิ์ กฤตรัชชพันธ์, " การบริการของกรุงเทพมหานคร, " กรุงเทพมหานคร รวบรวมและจัดพิมพ์โดย วิญญู อังคนารักษ์ และ ชิตติยา กรรณสูตร (กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์สังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, ๒๕๑๖), หน้า ๑๓๔.

^๕ สุรชาติ ประสิทธิ์รัฐสินทร์, " ปัญหาอันเกิดจากความไม่เสมอภาคทางเศรษฐกิจ และสังคมระหว่างท้องถิ่นกับการขยายของประชากร, " วารสารประชากรศึกษา, ๑(กันยายน - ธันวาคม, ๒๕๑๖ - ๑๗), หน้า ๑๒๔ - ๑๒๘.

^๖ อัน นิมมานเหมินทร์, การปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม, คำบรรยายในการประชุมใหญ่ของสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย ครั้งที่ ๗ พ.ศ. ๒๕๐๘ วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๐๘ ณ ศาลาประชาคม จังหวัดสงขลา, หน้า ๑ (พิมพ์อัดสำเนา).

การที่พอดเมืองเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วทั้งโดยการเพิ่มความวิจิตรบรรจง และการอพยพของชาวชนบทเขามายังกรุงเทพมหานคร ทำให้เกิดผลเสียแก่กรุงเทพมหานคร เพราะกรุงเทพมหานครไม่ได้เตรียมการที่จะรับผู้ย้ายถิ่นเข้ามาให้เพียงพอ จึงเกิดปัญหาด้านต่าง ๆ เช่นที่อยู่อาศัย เกิดแหล่งเสื่อมโทรม เกิดปัญหาด้านการประกอบอาชีพปัญหาการให้บริการด้านสาธารณสุข^๓ และปัญหาอื่นที่ติดตามมาอันสืบเนื่องมาจากความแออัด ยัดเยียดของประชากร โคน้ำเสีย อากาศเสีย ปัญหาการขาดแคลนที่เรียนและอื่น ๆ^๔ ซึ่งปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ ถ้าปล่อยไว้อยอมจะเกิดผลเสียหายและแก้ไขไม่ได้ในที่สุด

ปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการขยายตัวอย่างรวดเร็วของประชากรในกรุงเทพมหานคร ก็คือปัญหาอาชญากรรมและปัญหาเยาวชนซึ่งทุกประเทศถือว่าเป็นปัญหาสังคมที่ร้ายแรง^๕ ปัญหาเกี่ยวกับอาชญากรรมในกรุงเทพมหานคร ก็มีลักษณะคล้ายกับอาชญากรรมในนครหลวงต่าง ๆ ของทุกประเทศ จะมีแตกต่างกันอยู่บ้างก็ที่ความหนักเบาของอาชญากรรมที่เกิดขึ้นเท่านั้น อาชญากรรมที่เกิดขึ้นในกรุงเทพมหานครนั้นเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ เช่นเกิดจากความบกพร่องทางกายหรือทางจิตใจ เกิดจากความสัมพันธ์ทางบ้านไม่ราบรื่น เป็นต้น^๖ แต่ส่วนใหญ่มักจะเนื่องมาจากปัญหาทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้เนื่องมาจากประชากรที่อพยพเข้ามาในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่แต่เดิมมักจะมีอาชีพทางการเกษตรหรือรับจ้างแตกการเข้ามาในกรุงเทพมหานคร ก็เพื่อ

^๓ สุรชาติ ประสิทธิ์รัฐสินทร์, เรื่องเดิม, หน้า ๑๓๑.

^๔ ไพบูลย์ ช่างเรียน, เรื่องเดิม, หน้า ๑๓๒ - ๑๓๖.

^๕ กอ สวัสดิคพานิชย์, แบบเรียนสังคมศึกษา ส.๐๓๔ เรื่องปัญหาสังคมไทย, (กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช, ๒๕๑๘), หน้า ๑๓๑.

^๖ สุพัศตรา สุภาพ, ปัญหาสังคม, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๕), หน้า ๕๘ - ๖๑.

การที่พลเมืองเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วทั้งโดยการเพิ่มความวิจิตรบรรจง และการอพยพของชาวชนบทเข้ามายังกรุงเทพมหานคร ทำให้เกิดผลเสียแก่กรุงเทพมหานคร เพราะกรุงเทพมหานครไม่ได้เตรียมการที่จะรับผู้ย้ายถิ่นเข้ามาให้เพียงพอ จึงเกิดปัญหาต่าง ๆ เช่นที่อยู่อาศัย เกิดแหล่งเสื่อมโทรม เกิดปัญหาคานการประกอบอาชีพปัญหาการให้บริการสาธารณสุขการ^๗ และปัญหาอื่นที่ติดตามมาอันสืบเนื่องมาจากความแออัด ยึดเบียดของประชากร โคน้ำเสีย ปัญหาคานความสะอาด น้ำเสีย อากาศเสียปัญหาการขาดแคลนที่เรียนและอื่น ๆ^๘ ซึ่งปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ ถ้าปล่อยไว้อยอมจะเกิดผลเสียหายและแก้ไขไม่ได้ในที่สุด

ปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการขยายตัวอย่างรวดเร็วของประชากรในกรุงเทพมหานคร ก็คือปัญหาอาชญากรรมและปัญหาเยาวชนซึ่งทุกประเทศถือว่าเป็นปัญหาสังคมที่ร้ายแรง^๙ ปัญหาเกี่ยวกับอาชญากรรมในกรุงเทพมหานคร ก็มีลักษณะคล้ายกับอาชญากรรมในนครหลวงต่าง ๆ ของทุกประเทศ จะมีแตกต่างกันอยู่บ้างก็ความหนักเบาของอาชญากรรมที่เกิดขึ้นเท่านั้น อาชญากรรมที่เกิดขึ้นในกรุงเทพมหานครนั้นเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ เช่นเกิดจากความบกพร่องทางกายหรือทางจิตใจ เกิดจากความสัมพันธ์ทางบ้านไม่ราบรื่น เป็นต้น^{๑๐} แต่ส่วนใหญ่ก็จะเนื่องมาจากปัญหาทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้เนื่องมาจากประชากรที่อพยพเข้ามาในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่แต่เดิมมักจะมีอาชีพทางการเกษตรหรือรับจ้างแต่การเข้ามาในกรุงเทพมหานคร ก็เพื่อ

^๗ สุรชาติ ประสิทธิ์รัฐสินทร์, เรื่องเดิม, หน้า ๑๓๑.

^๘ โพบุดย ช่างเรียน, เรื่องเดิม, หน้า ๑๓๒ - ๑๓๖.

^๙ กอ สวัสดิคัพพาณิชย์, แบบเรียนสังคมศึกษา ส.๐๓๔ เรื่องปัญหาสังคมไทย, (กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช, ๒๕๑๕), หน้า ๑๓๑.

^{๑๐} สุพิตรรา สุภาพ, ปัญหาสังคม, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๕), หน้า ๕๕ - ๖๑.

แสวงหางานและโอกาสที่จะอำนวยเพื่อยกระดับฐานะของตน^{๑๑} แต่ในระยะแรกมาถึงใหม่ ๆ พวกนี้อาจประสบปัญหาที่ยากต่าง ๆ เช่นไม่สามารถจะหางานที่เหมาะสมกับความสามารถของตนได้ หรือถ้าได้งานทำ ส่วนมากก็จะเป็นงานประเภทค่างานแรงงานต่ำ เพราะพวกที่มาจากชนบทนั้น ส่วนใหญ่จะมีระดับการศึกษาต่ำ คือจบเพียงประถมศึกษาแล้วก็ไม่เรียนต่ออีก เมื่อเป็นเช่นนี้ รายได้ที่ได้จากงานจึงไม่พอกับรายจ่าย นอกจากนี้บางรายก็ไม่มีงานทำ แต่จำต้องดิ้นรนต่อสู้เพื่อหาเงินมาเลี้ยงชีพ จึงต้องหันไปประกอบอาชีพในทางที่ไม่สุจริต ค่ายเหตุนี้นี้จึงปรากฏว่ามีผู้ประกอบอาชญากรรมจำนวนไม่น้อย มาจากต่างจังหวัดหรือท้องถิ่นอื่นนอกกรุงเทพมหานคร นอกจากนี้พลเมืองบางส่วนของภาคที่อยู่ในแหล่งเสื่อมโทรม ดึกดำบรรพ์หรือถิ่นทุรกันดาร หรือเล่นการพนัน ทำให้เกิดการมีวุ่นวาย และหันไปประกอบอาชญากรรมได้ง่าย^{๑๒} ดังนั้นสถิติอาชญากรรมในปัจจุบันจึงสูงขึ้นมาก และมีแนวโน้มว่าจะสูงขึ้นเรื่อย ๆ จากสถิติอาชญากรรมซึ่งกรมตำรวจรวบรวมไว้ ปรากฏว่าในปี พ.ศ. ๒๕๑๔-๒๕๑๕ คดีอุกฉกรรจ์ได้แก่ ปล้นทรัพย์ ชิงทรัพย์ ฆ่าคนตาย วางเพลิง มีผู้กระทำผิดถึง ๒,๓๑๐ ราย จับได้ ๘๑๑ ราย คดีเกี่ยวกับทรัพย์คือ ลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ มีผู้กระทำผิดรวม ๒๒,๘๗๖ ราย จับได้ ๙,๘๐๘ ราย คดีเกี่ยวกับเพศ คือ อนาจาร ข่มขืน มีผู้กระทำผิด ๑,๘๑๙ ราย จับได้ ๑,๑๙๕ ราย คดีเกี่ยวกับยานพาหนะ คือ รถยนต์หาย จักรยานยนต์หาย เกิดขึ้น ๕,๑๘๒ ราย จับได้ ๘๘๘ ราย นอกจากนี้มีผู้กระทำผิดเกี่ยวกับคดียาเสพติดเป็นจำนวนถึง ๑๕,๘๗๗ ราย เกี่ยวกับการพนัน ๒๑,๒๑๙ ราย และคดีเกี่ยวกับของโจร

^{๑๑} มยุร วิเศษกุล, " การสาธารณสุขโรค และสาธารณสุขการในเขตกรุงเทพมหานคร " กรุงเทพมหานคร, รวบรวมและจัดพิมพ์โดย วิญญู อังคนารักษ์ และ ชัตติยากรรณสูตร (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, ๒๕๑๖), หน้า ๑๐๑.

^{๑๒} ไพบูลย์ ช่างเรียน, เรื่องเดิม, หน้า ๑๗๖.

๔,๓๗๓ ราย รวมคดีที่เกิดขึ้นในกรุงเทพมหานครทั้งหมดเป็นจำนวนถึง ๗๒,๘๗๓ ราย^{๑๓}

ความผิดและอุบัติเหตุเกี่ยวกับการจราจร ปรากฏว่าตลอดปี ๒๕๑๙ มีอุบัติเหตุเกิดขึ้นถึง ๕,๕๓๘ ราย เป็นเหตุให้คนตายถึง ๒๐๕ คน และบาดเจ็บถึง ๘๕๐ คน ทั้งสาหัสและไม่สาหัส^{๑๔}

จากสถิติอาชญากรรมต่าง ๆ และอุบัติเหตุจราจร แสดงให้เห็นว่าคนไทยยังกระทำความผิดกันอยู่เป็นจำนวนมาก การกระทำความผิดนี้นับว่าเป็นปัญหาสังคมที่ร้ายแรง เพราะทำให้ทรัพย์สินของผู้อื่นเสียหาย และทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย หรือบาดเจ็บ การกระทำผิดนั้นอาจเนื่องมาจากการที่คนไทยยังไม่มีความเป็นพลเมืองดีมากพอ จึงไม่เคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย ไม่เคารพสิทธิของผู้อื่น และไม่มีความรับผิดชอบในฐานะที่เป็นพลเมืองดี ซึ่งถ้าคนไทยได้รับการฝึกฝนอบรมในเรื่องความเป็นพลเมืองดีอย่างเพียงพอ การกระทำผิดต่าง ๆ ซึ่งเป็นปัญหาสังคมก็คงจะลดปริมาณลงกว่านี้

สำหรับปัญหาเยาวชนนั้น ได้แกการกระทำผิดหรือพฤติกรรมเบี่ยงเบนของเยาวชน ซึ่งถือว่าเป็นปัญหาสังคมที่สำคัญอีกปัญหาหนึ่ง ในกรุงเทพมหานครนั้น มีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดเป็นจำนวนมากเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ จะเห็นได้จากสถิติของกรมตำรวจครั้งล่าสุด ปี พ.ศ. ๒๕๑๘ ปรากฏว่ามีเด็กและนักเรียนกระทำความผิดในคดีประทุรกายต่อทรัพย์ ๔๘๒ ราย คดีประทุรกายต่อร่างกายและชีวิต ๑๓๘ ราย คดีเกี่ยวกับเพศและกามารมณ์ ๓๗๗ ราย

^{๑๓} แผนกสถิติวิจัยและแผนการ, กองบัญชาการตำรวจนครบาล, ตารางสถิติเปรียบเทียบสถิติคดีอาญาปี ๒๕๑๘ - ๑๙ (เอกสารอัดสำเนา), หน้า ๒.

^{๑๔} แผนกทะเบียนประวัติ กองบังคับการตำรวจจราจร, สถิติอุบัติเหตุทางจราจรของกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. ๒๕๑๙ (เอกสารอัดสำเนา, ไม่มีหน้า).

คดีเกี่ยวกับพระราชบัญญัติควบคุมเด็กและนักเรียน ๓๕๑ ราย คดีเกี่ยวกับพระราชบัญญัติ
ยาเสพติดให้โทษ ๑๓,๓๓๘ ราย^{๑๕} นอกจากนี้ในระยะตั้งแต่เดือนมกราคม ถึง ธันวาคม
๒๕๑๘ ปรากฏว่ามีนักเรียนกระทำความผิดในคดีที่ไม่ออกจากรั้ว และถูกจับกุมได้รวมทั้ง-
สิ้น ๔๗๓ ราย ซึ่งการกระทำความผิดนี้แยกประเภทเป็นหลบหนีการเรียน ประพฤติทำนองชู้-
สาว ประพฤติคนไม่สมควรแก่วัย เล่นมิดเดิล และเช่าสถานบริการ^{๑๖}

การที่ในปีหนึ่ง ๆ มีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดเป็นจำนวนมาก ในคดี
ต่างประเภทเช่นนี้ ทำให้เป็นที่น่าวิตกว่าเด็กและเยาวชนเหล่านี้อาจจะกลายเป็นอาช-
ญากรได้ในอนาคต ดังนั้นสถาบันทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นบ้าน โรงเรียน องค์การบริหาร
องค์การสังคมสงเคราะห์ ฯลฯ จึงควรช่วยกันปลูกฝังและอบรมเกี่ยวกับความเป็นพลเมือง
ดีให้กับเด็ก เพื่อให้เขามีคุณลักษณะของพลเมืองดี และมีค่านิยมอันเป็นที่พึงปรารถนา
เพื่อว่าเขาจะได้ไม่กระทำความผิด หรือก่ออาชญากรรมอันจะเป็นปัญหาของสังคมที่จะแก้ไขได้
ยากในที่สุด ซึ่งลักษณะของความเป็นพลเมืองดีนั้น มีผู้ให้คำนิยามไว้หลายประการ เช่น
หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ได้ให้ความหมายของความเป็นพลเมืองดีไว้ว่า
พลเมืองดีคือผู้ที่สามารถนำตนเองได้ มีเหตุผลและวิจรรณญาณ รู้จักเลือกเฟ้นสิ่งที่มีประ-
โยชน์ต่อตนและบ้านเมือง ต่อกันตัวต่อปัญหาสังคมและร่วมมือดำเนินการเพื่อแก้ปัญหาอัน
ให้ลุกลงไป พลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ไม่พึงวางเฉยในเหตุการณ์ต่าง ๆ^{๑๗}

^{๑๕} กองวิชาการ กรมตำรวจ, รายงานประจำปี ๒๕๑๗, (กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์กรมตำรวจ, ๒๕๑๘), หน้า ๘๗.

^{๑๖} กองกำกับการสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน กรมตำรวจ, สถิตินักเรียนกระทำความผิด
ปี ๒๕๑๘, (เอกสารอัครสำเนา).

^{๑๗} หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา, คู่มือนิเทศการศึกษา วิชาสังคมศึกษา,
(กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๑๕), หน้า ๓ - ๔.

ชลอ วนะภูติ^{๑๘} ไกลดาวถึงคุณสมบัติของพลเมืองดีไว้ว่า

๑. พลเมืองดีควรมีหน้าที่จงรักภักดีต่อชาติ
๒. ต้องศึกษาและเข้าใจกลไกของรัฐ
๓. ต้องเคารพกฎหมาย
๔. ยอมเสียสละเพื่อส่วนรวม
๕. ให้ความร่วมมือแก่ทางราชการ
๖. ต้องต่อสู้เพื่อทุกสิ่งที่ถูกกดขี่ทุกวิถีทาง
๗. ต้องรู้หน้าที่และทำหน้าที่ของตน
๘. ต้องมีสำนึกศีลธรรม

เฟนตัน^{๑๙} (Fenton) กล่าวว่า พลเมืองดีต้องเป็นผู้มีทัศนคติ และค่านิยมที่เหมาะสม นั่นคือเป็นผู้ที่ของการจะมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้น และมีความรับผิดชอบต่อกระบวนการทางการเมือง มีความเชื่อมั่นในเกียรติภูมิของบุคคล ยอมรับฟังคำโต้แย้งจากทุกด้าน มีทักษะและความสามารถในการแสวงหาความรู้ สามารถวิเคราะห์เรื่องต่าง ๆ เช่น สุนทรพจน์ และการหาเสียง เป็นต้น เพื่อสามารถที่จะแยกแยะที่ไม่ตรงกับความเป็นจริงได้ เซอร์วูด^{๒๐} (Sherwood) ไกลดาวไว้พอสรุปได้ว่า การเป็นพลเมืองดีนั้น คือการเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว กล่าวคือต้องมีความเคารพนับถือ เชื่อ

^{๑๘} ชลอ วนะภูติ, ความรู้สำหรับประชาชน, (เอกสารประกอบความรู้ในการอบรมกำนันผู้ใหญ่บ้าน, ฉบับที่ ๑, กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, ๒๕๐๗), หน้า ๓-๔.

^{๑๙} Edwin Fenton, The New Social Studies (New York : Holt Rinehart and Winston, Inc., 1967), p. 25.

^{๒๐} Henry Noble Sherwood, Citizenship (Indianapolis : Bobbs-Merrill, 1947), pp. 24 - 28.

ทั้งซึ่งกันและกันมีความเมตตาากรณา ทำงานในส่วนที่เป็นหน้าที่ของตน ไม่ฉลัดวันประกันพรุ่ง และต้องเป็นที่พึ่งพาอาศัยของผู้อื่นได้ และต้องเป็นสมาชิกที่ดีของโรงเรียน มีความตั้งใจ เรียนสม่ำเสมอ มีความซื่อสัตย์ ยอมรับนับถือในสิทธิของผู้อื่น เชื่อฟังผู้ใหญ่ มีความรับผิดชอบในทรัพย์สินและชื่อเสียงของโรงเรียน มีความร่วมมือในกิจกรรมของโรงเรียน^{๒๑} นอกจากนี้จะต้องเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนด้วย กล่าวคือต้องรู้จักใช้สิทธิออกเสียงอย่าง ระมัดระวัง เชื่อฟังกฎหมาย คิดถึงชุมชนมากกว่าตนเอง ยอมรับนับถือความคิดเห็น ของคนส่วนมาก และทำตนให้เป็นประโยชน์แก่ชุมชน^{๒๒} ฮิวจ์^{๒๓} (Hughes) กล่าวถึง คุณสมบัติของพลเมืองไว้ดังนี้

๑. เชื่อฟังกฎหมาย
๒. ช่วยเหลือรัฐบาลและเพื่อนร่วมชาติ
๓. รับผิดชอบในการเสียภาษีอากร
๔. ไม่ละเมิดอำนาจศาล
๕. ให้ความช่วยเหลือผู้รักษากฎหมาย เพื่อให้กฎหมายมีอำนาจใช้บังคับ
๖. ต้องใช้สิทธิในการออกเสียงเลือกตั้ง เพื่อให้ได้รัฐบาลที่ดีมาปกครอง ประเทศ
๗. ต้องมีความสัมพันธ์กับรัฐบาลอย่างน้อย ๓ ประการคือ
 - ก. ต้องฝึกฝนตนเองในการมีส่วนร่วมออกกฎหมายบังคับขององค์การ และสมาคมที่ตนเป็นสมาชิก และเชื่อฟังกฎหมายบังคับนั้น ๆ
 - ข. ต้องทำงานของตนให้ดีที่สุด ซื่อสัตย์ต่ออาชีพ และบุคคลรวมอาชีพ
 - ค. ใช้ความสามารถและสติปัญญาของตนให้คุ้มค่าที่สุด

^{๒๑} Ibid., pp. 63 - 69.

^{๒๒} Ibid., pp. 86 - 92.

^{๒๓} Ray Osgood Hughes, Building Citizenship (New York : Allyn and Bacon Inc., 1959), p. 21.

๕.

เฟิธ (Faith) และ บราวน์^{๒๔} (Brown) ให้ความเห็นเรื่องความเป็น
พลเมืองดีไว้ว่า ผู้จะเป็นพลเมืองดีได้อาจ

๑. เป็นผู้มีความสุขทั้งทางร่างกายและจิตใจ
๒. มีความรู้ดี
๓. มีความประพฤติดี คือต้องมีความซื่อสัตย์สุจริต มีเมตตากรุณา เสียสละ
เห็นอกเห็นใจผู้อื่น ควบคุมตนเองได้ มีความเชื่อถือไว้วางใจได้ มีความจงรักภักดีต่อชาติ
และรักความสะอาด
๔. รู้จักการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งหรือ ออกเสียงแสดงประชามติอย่างฉลาด
และมีเหตุผล
๕. ต้องมีความรับผิดชอบต่อประเทศชาติ หรือต่อสาธารณะ

โรงเรียนฟลินท์ (Flint Public School) มีเอกสารที่กล่าวถึงลักษณะ
ของพลเมืองดี ๔ ประการ คือ

๑. มีความภาคภูมิใจและซาบซึ้งในคุณค่าของสิ่งที่เป็นมรดกของชาติ
๒. มีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการแห่งประชาธิปไตย
๓. เห็นคุณค่าของแต่ละบุคคล
๔. มีประสบการณ์ในการนับถือศาสนา
๕. เห็นคุณค่าในการที่มีสิทธิและเสรีภาพเท่าเทียมกัน
๖. มีความภาคภูมิใจและซาบซึ้งในประเทศชาติของตน

๒๔

Emil F. Faith and Richard C. Brown, Our Civic Life and Progress (Chicago : Mentzer, Bush & Company, 1951), pp.

๓. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสถาบันและองค์การต่าง ๆ ของโลก
 ๔. มีความต้องการที่จะสงวนทรัพยากรมนุษย์ และทรัพยากรธรรมชาติ
 อื่น ๆ^{๒๕}

เมื่อพิจารณาจากคุณสมบัติของความเป็นพลเมืองดี ซึ่งนักการศึกษาต่าง ๆ ให้
 คำนิยามไว้แล้ว จะเห็นวาทภาพของนักเรียนอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานครในปัจจุบัน
 มีลักษณะตรงกันข้ามกับคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดีอย่างมาก เพราะนักเรียนอาชีว-
 ศึกษายังมีการกระทำผิดในกรณีต่าง ๆ อยู่มากมาย เช่นมีการยกพวกทำร้ายกัน ซึ่งนอก-
 จากจะทำให้ให้นักเรียนอาชีวศึกษาทั้ง ๒ พวก บาดเจ็บหรือถึงแก่ความตายแล้ว ยังทำให้
 ประชาชนซึ่งไม่รู้เรื่องราวได้รับบาดเจ็บ เสียชีวิต และเสียทรัพย์สินไปด้วยเป็น
 จำนวนมาก ในปีหนึ่ง ๆ มีนักเรียนอาชีวศึกษาเป็นจำนวนมากที่ถูกจับกุมเนื่องจากกระทำ
 ผิดในคดีต่าง ๆ จะเห็นได้จากสถิติของกรมตำรวจครั้งหลังสุด ปรากฏว่าในจำนวน
 นักเรียนที่กระทำผิดในเรื่องต่าง ๆ และถูกจับกุมได้รวมทั้งสิ้น ๔๗๓ รายนั้น ผู้กระทำผิด
 เป็นนักเรียนอาชีวศึกษาถึง ๑๔๓ ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ ๓๐.๒๓ ของจำนวนนักเรียนที่
 กระทำผิด และถูกจับได้ทั้งหมดในเขตกรุงเทพมหานคร ในปี พ.ศ. ๒๕๑๕^{๒๖} นอกจากนี้
 เฉพาะในปี พ.ศ. ๒๕๑๔ - ๑๕ นักเรียนอาชีวศึกษายังได้กระทำผิดในคดีอุกฉกรรจ์อีก
 เป็นจำนวนมากกวาร้อยละ ๒๐ ของจำนวนผู้กระทำผิดทั้งหมด ๒,๓๑๐ ราย^{๒๗}

๒๕

Flint Public School, Developing Effective Citizenship,
 ("Junior High School Curriculum Studies," Report No. 11,
 September, 1954), pp. 1 - 6 (Mimeographed).

๒๖ กองกำกับการสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน, เรื่องเดิม.

๒๗ แผนกสถิติวิจัยและแผนการ, เรื่องเดิม.

การที่นักเรียนอาชีวศึกษามีสติการกระทำผิดประเภทต่าง ๆ สูงมากเช่นนี้ ย่อมจะสะท้อนให้เห็นว่า นักเรียนอาชีวศึกษามีความเป็นพลเมืองดีเพียงใด และปัญหานี้ย่อมจะชี้ให้เห็นถึงความบกพร่องของการจัดการศึกษาอบรมเพื่อสร้างพลเมืองดี และการปลูกฝังความคิดรวบยอดของความเป็นพลเมืองดีให้แก่ นักเรียนอาชีวศึกษา ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของสถาบันทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นครอบครัว โรงเรียน ตลอดจนถึงสถาบันระดับชาติจึงควรร่วมมือกันแก้ไขอย่างรีบด่วน การแก้ปัญหาเรื่องนี้ให้ได้ดีที่สุดนั้น ก็คือการปลูกฝังให้เด็กมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีให้ถูกต้อง โดยจะต้องปลูกฝังให้เด็กมีคุณลักษณะอันเป็นที่พึงปรารถนาของสังคมมาตั้งแต่เล็ก ๆ จนกระทั่งคุณลักษณะนั้นได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตของเด็กไปในที่สุด ถ้าพิจารณาจากสภาพสังคมในปัจจุบัน จะเห็นว่าสถาบันที่จะทำหน้าที่นี้ได้ดีก็คือบ้านและโรงเรียน เพราะทั้งบ้านและโรงเรียนเป็นสถาบันที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็กโดยตรง^{๒๔} แต่สภาพเศรษฐกิจและสังคมในกรุงเทพมหานครขณะนี้มักจะเปิดโอกาสให้บ้านหรือสถาบันครอบครัวเข้ามาทำหน้าที่นี้ได้อย่างเต็มที่ พ่อแม่ต้องออกไปทำงานนอกบ้านกันหมด จึงไม่อาจจะอบรมและควบคุมความประพฤติของเด็กได้อย่างแตก่อน ดังนั้นจึงเหลือแต่เพียงโรงเรียนเท่านั้นที่จะเป็นผู้ปลูกฝังและอบรมเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีให้แก่เด็กได้อย่างดีและเหมาะสมที่สุด เพราะเด็กจะใช้เวลาวันทิ้งๆ อยู่ในโรงเรียนมากที่สุด และโรงเรียนก็ต้องทำหน้าที่โดยตรงอยู่แล้ว ในการที่จะอบรมสั่งสอนให้เด็กเป็นพลเมืองดีของชาติเมื่อเติบโตขึ้น ดังที่ สมิธ (Smith) เคราส์ (Krouse) และ แอทกินสัน^{๒๕} (Atkinson) ได้กล่าวไว้ว่า "ในสังคมประชาธิปไตย โรงเรียน

^{๒๔} สุชา จันทน์เอม และสุรางค์ จันทน์เอม , จิตวิทยาวัยรุ่น, (กรุงเทพมหานคร : แพร่พิทยา, พิมพ์ครั้งที่ ๔, ๒๕๑๔), หน้า ๑๓๘-๑๔๑.

^{๒๕} Edward W., Smith, Stanley W. Krouse, and Mark M. Atkinson, " Social Studies Program," The Educator's Encyclopedia (New York : Prentice - Hall, Inc., 1969), p. 347.

เป็นผู้มีความรับผิดชอบในการเตรียมประสบการณ์ ที่จะทำให้นักเรียนสามารถมีส่วนร่วมในการปกครอง ถ้าประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการกลุ่ม ขาดความซาบซึ้งและเห็นคุณค่าของสถาบันประชาธิปไตย และความสามารถในการดำรงชีวิต ตลอดจนการทำงานร่วมกับสมาชิกอื่น ๆ ในสังคมเดียวกันแล้ว รากฐานของระบอบการปกครองก็จะล้มเหลว

ในเมื่อโรงเรียนเป็นสถาบันสำคัญที่จะปลูกฝังความเป็นพลเมืองดีให้นักเรียนแล้ว จึงอาจกล่าวได้ว่าโรงเรียนอาชีวศึกษาซึ่งเป็นหน่วยหนึ่งในสถาบันนี้ ก็ย่อมจะต้องมีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องการปลูกฝังความเป็นพลเมืองดีให้นักเรียนด้วย การฝึกอบรมและปลูกฝังความเป็นพลเมืองดีให้นักเรียนนั้น โรงเรียนอาชีวศึกษาได้จัดทำขึ้นโดยยึดถือความมุ่งหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ และความมุ่งหมายเฉพาะของวิชาสังคมศึกษาเป็นแนวทางในการวางโครงการอบรมสั่งสอนและจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อปลูกฝังและเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดีให้นักเรียน ซึ่งในแผนการศึกษาชาติได้เน้นเรื่องความเป็นพลเมืองดีไว้ว่า " รัฐมีความมุ่งหมายให้พลเมืองทุกคนได้รับการศึกษาอันควรแก่เอกลักษณ์ เพื่อให้เป็นพลเมืองดี มีศีลธรรม และวัฒนธรรม มีระเบียบวินัย มีความรู้ความสามารถที่จะประกอบอาชีพ และทำคุณประโยชน์แก่ประเทศชาติ " ^{๓๐} สำหรับความมุ่งหมายเฉพาะของวิชาสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาชั้น ๓ ได้กำหนดจุดมุ่งหมายเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีไว้ว่า " เพื่อให้ให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีในคุณค่าทางสังคม จริยธรรม วัฒนธรรม และปฏิบัติตนเพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคม และเพื่อให้นักเรียนรู้จักเคารพสิทธิหน้าที่ และความคิดเห็นของผู้อื่น โดยไม่คำนึงถึงชาติ ศาสนา ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของบุคคล ตลอดจน

^{๓๐} กระทรวงศึกษาธิการ, " แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๓, "

รายการการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ ๒๕๑๓, (กองวางแผนการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ), หน้า ๑.

ให้รู้จักใช้สิทธิหน้าที่ และความรับผิดชอบ ซึ่งพลเมืองแต่ละคนพึงมีต่อประเทศชาติของตน และต่อสังคมประชาธิปไตย^{๓๑} สรุปแล้วจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ในโรงเรียนก็คือ การฝึกฝน ภายหอคอบรมความเป็นพลเมืองดีแก่นักเรียนนั่นเอง^{๓๒} เอ็งเกิล^{๓๓} (Engle) ก็ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการสอนวิชาสังคมศึกษาในโรงเรียนไว้ว่า มีความมุ่งหมายเพื่อความเป็นพลเมืองดี ได้แก่การฝึกให้เด็กรู้จักใช้เหตุผล ในการตัดสินใจพิจารณาปัญหาส่วนตัว และปัญหาที่เกี่ยวกับสังคมได้อย่างถูกต้อง วิชาสังคมศึกษาจึงเป็นวิชาที่ให้ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ทศนคติที่สามารถจะปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับสังคมที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ และสามารถช่วยผู้ใหญ่เรียนก้าวไปถึงเป้าหมายของการเป็นพลเมืองดีได้

เมื่อพิจารณาถึงหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาที่จัดสอนในโรงเรียนอาชีวศึกษาและการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับเป้าหมายของการศึกษาชาติแล้ว ก็น่าจะเป็นสิ่งที่มีพอเพียงในการช่วยเสริมสร้างให้ยูเรียนได้มีคุณสมบัติของความเป็นพลเมืองดีมากขึ้น แต่ก็ปรากฏว่านักเรียนในโรงเรียนอาชีวศึกษาส่วนมาก ยังกอบปัญหาให้แก่สังคมอยู่เนืองๆ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะนักเรียนอาชีวศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดียังไม่ถูกต้อง ควบเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่า การจัดการเรียนการสอนตามแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. ๒๕๐๓ และตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย

^{๓๑} กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. ๒๕๑๔, (พระนคร : แผนกช่างพิมพ์ โรงเรียนสารพัดช่างพระนคร, ๒๕๑๔), หน้า ๑๕.

^{๓๒} Fenton, op.cit., p. 63.

^{๓๓} Shirley H. Engle, " Decision Making : The Heart of Social Studies Instruction, Crucial Issues in the Teaching of Studies (New Jersey : Prentice Hall Inc; 1966), p.63.

พ.ศ. ๒๕๑๘ ของโรงเรียนอาชีวศึกษานั้น ได้ช่วยให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีมากขึ้นเพียงใด เพราะถ้าพิจารณาตามเนื้อหาหลักสูตรวิชาต่างๆ ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายซึ่งจัดขึ้นเพื่อให้ได้ประโยชน์โดยตรงต่อชีวิตเด็ก กับจำนวนเวลาที่เด็กอยู่ในโรงเรียนก่อนจบ ม.ศ.๖ โรงเรียนก็น่าจะไค่ถายทอดความรู้และทักษะอย่างพอเพียงในการที่จะให้นักเรียนที่เรียนจบออกไปแล้วสามารถจะดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างดี มีความเป็นพลเมืองดีและทัศนคติอันเป็นที่พึงปรารถนา สาเหตุที่ผู้วิจัยเลือกศึกษานักเรียนอาชีวศึกษานั้น ก็เพราะว่าผู้วิจัยได้มองเห็นว่า นักเรียนอาชีวศึกษานั้นมีปัญหากเกี่ยวกับมโนทัศน์ในเรื่องความเป็นพลเมืองดีมากกว่านักเรียนประเภทอื่น ๆ โดยมักจะแสดงออกในรูปของพฤติกรรมอันไม่เป็นที่พึงปรารถนาของสังคม และผลจากการศึกษานี้อาจจะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงการสอนวิชาสังคมศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับการปลูกฝังความเป็นพลเมืองดีให้แก่ักเรียนอาชีวศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และช่วยให้การสอนบรรลุดุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา คือการผลิตพลเมืองที่มีคุณภาพเป็นที่น่าพอใจให้กับประเทศชาติ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์

๑. เพื่อศึกษามโนทัศน์เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานคร
๒. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเพศและสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษา กับมโนทัศน์เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดี
๓. เพื่อศึกษาหาข้อเสนอแนะในการปรับปรุงหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาในโรงเรียนอาชีวศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้มีขอบเขตจำกัดเพียง

๑. ศึกษาเฉพาะมโนทัศน์ เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนอาชีวศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ในเขตกรุงเทพมหานคร

๒. กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ สุ่มจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ของโรงเรียนอาชีวศึกษา จำนวน ๑๐ โรงเรียน เป็นนักเรียนชาย ๑๕๐ คน นักเรียนหญิง ๑๕๐ คน รวมทั้งสิ้น ๓๐๐ คน

๓. โรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างมี ๑๐ โรงเรียน โดยสุ่มจากโรงเรียนอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานคร ซึ่งสังกัดกองโรงเรียน กรมอาชีวศึกษา ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น ๒๔ โรงเรียน

๔. เนื่องจากในประเทศไทย ยังไม่มีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีไว้เป็นการแน่นอน ผู้ทำการวิจัยจึงได้สร้างเกณฑ์เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีขึ้นเอง โดยอาศัยเกณฑ์จากหลักสูตร โครงการสอนที่ใช้ในโรงเรียนอาชีวศึกษา แบบเรียน หนังสือ วารสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และคำแนะนำเพิ่มเติมจากอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิอีก ๓ ท่าน

เกณฑ์ความเป็นพลเมืองดีที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

พลเมืองดีควรมีคุณสมบัติและมโนทัศน์ที่ถูกต้องในเรื่องต่อไปนี้

- ๑. ความเป็นพลเมืองดีในฐานะเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว
- ๒. ความเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย
- ๓. การมีค่านิยมที่พึงปรารถนา มีวัฒนธรรม และยึดมั่นในคำสอนทางศาสนา

๔. การมีวิจารณญาณในการตัดสินใจ และรู้จักแก้ปัญหาแบบวิทยาศาสตร์

- ✓ ๕. ความเป็นพลเมืองดีเกี่ยวกับความรับผิดชอบหน้าที่และบทบาทของ
ตนเอง
๖. ความเป็นพลเมืองดีเกี่ยวกับความสนใจในปัญหาและกิจกรรมต่าง ๆ ของ
บ้านเมือง
๗. ความรู้ความเข้าใจในเรื่องกฎหมายและการปกครองระบอบประชาธิปไตย
๘. ความเป็นพลเมืองดีด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย และการประกอบอาชีพ
๙. ความเป็นพลเมืองดีเกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริต. เกือบครึ่งการฉ้อราษฎร์
บังหลวง
๑๐. ความเป็นพลเมืองดีเกี่ยวกับการรู้จักใช้ทรัพยากรอย่างฉลาด

✓ สมมติฐานของการวิจัย

๑. มโนทัศน์เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนชายและนักเรียนหญิง
ไม่แตกต่างกัน
๒. มโนทัศน์เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนอาชีวศึกษาไม่มีความ
สัมพันธ์กับเพศ
๓. มโนทัศน์เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนอาชีวศึกษามีความ
สัมพันธ์กับการศึกษาของบิดา
๔. มโนทัศน์เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนอาชีวศึกษามีความ
สัมพันธ์กับการศึกษาของมารดา
๕. มโนทัศน์เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนอาชีวศึกษามีความ
สัมพันธ์กับอาชีพของบิดา
๖. มโนทัศน์เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนอาชีวศึกษามีความ
สัมพันธ์กับอาชีพของมารดา
๗. มโนทัศน์เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนอาชีวศึกษามีความ
สัมพันธ์กับรายได้ของบิดามารดา

ขอทดลองเบื้องต้น

๑. แบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองนั้น ถือว่าสามารถจะครอบคลุมเนื้อหา และใช้ เป็นเครื่องมือในการวัดมโนทัศน์เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนอาชีวศึกษาซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้
๒. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบทดสอบและแบบสอบถามเป็นวิธีการที่ ใ้ผลและเหมาะสมที่สุด ในการใช้รวบรวมข้อมูลเป็นจำนวนมาก
๓. คำตอบที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง ถือว่าเป็นคำตอบที่จริงใจและเชื่อถือได้

ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย

การวิจัยนี้อาจจะไม่สมบูรณ์ หรือมีความคลาดเคลื่อนไปจากความจริงอยู่บ้าง ทั้งนี้เนื่องจาก

๑. การวิจัยนี้จำกัดอยู่เพียงประชากรในกลุ่มตัวอย่างเพียง ๓๐๐ คน ในโรงเรียนอาชีวศึกษา ๑๐ แห่ง ในกรุงเทพมหานคร จะถือว่าผลจากการวิจัยนี้เป็นมโนทัศน์เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนอาชีวศึกษาทั้งหมดในกรุงเทพมหานครไม่ได้
๒. ผู้วิจัยไม่อาจสังเกตและสัมภาษณ์นักเรียนจำนวนมาก โดยตรงได้ จึงต้องใช้วิธีการส่งแบบสอบและแบบสอบถามเท่านั้น ซึ่งผู้ตอบแบบสอบและแบบสอบถามอาจจะไม่เห็นความสำคัญของการวิจัย และตอบไม่ตรงกับความเป็นจริง
๓. ผู้ตอบแบบสอบ และแบบสอบถามบางคนอาจจะเข้าใจข้อความในแบบสอบและแบบสอบถามไม่ถูกต้อง และบางคนอาจจะตอบไม่สมบูรณ์

คุณค่าของการวิจัย

๑. สถาบันฝึกหัดครูอาชีวศึกษาจะได้ประโยชน์จากผลการวิจัย เพื่อปรับปรุงหลักสูตร และการสอนวิชาสังคมศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองที่ดีที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
๒. ผู้จัดทำหลักสูตรและผู้บริหารโรงเรียน จะได้นำข้อเท็จจริงที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรสังคมศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดี
๓. อาจารย์ผู้สอนวิชาสังคมศึกษาในโรงเรียนอาชีวศึกษา จะได้ข้อคิดเห็น เป็นแนวทางในการปรับปรุงการสอนของตนเกี่ยวกับเรื่องความเป็นพลเมืองดี
๔. เพื่อเป็นแนวทางแก่นักศึกษา และผู้ที่สนใจจะค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ต่อไป

คำจำกัดความ

๑. มโนทัศน์ ในที่นี้หมายถึงความสามารถที่จะมีความรู้และความเข้าใจในเรื่องความเป็นพลเมืองดี แต่ทั้งนี้มิได้หมายความตลอดไปถึงการปฏิบัติได้จริงในชีวิตประจำวัน
๒. ความเป็นพลเมืองดี หมายถึงความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องต่อไปนี้

คือ

- ความเป็นพลเมืองดีในฐานะเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว
- ความเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย
- การมีค่านิยมที่พึงปรารถนา มีวัฒนธรรม และยึดมั่นในคำสอนทางศาสนา
- การมีวิจรรณญาณในการตัดสินใจ และรู้จักแก้ปัญหาแบบวิทยาศาสตร์

- ความเป็นพลเมืองดีเกี่ยวกับความรับผิดชอบหน้าที่และบทบาท
ของตนเอง
- ความเป็นพลเมืองดีเกี่ยวกับความสนใจในปัญหาและกิจการต่างๆ
ของบ้านเมือง
- ความรู้ความเข้าใจในเรื่องกฎหมายและการปกครองระบอบ
ประชาธิปไตย
- ความเป็นพลเมืองดีด้านการศึกษา สุขภาพอนามัยและการประกอบ
อาชีพ
- ความเป็นพลเมืองดีเกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริต เกียรติขงการจ้อ-
รราชฎ์บังหลวง
- ความเป็นพลเมืองดีเกี่ยวกับการรู้จักใช้ทรัพยากรอย่างฉลาด

๓. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ หมายถึงนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งได้แก่โรงเรียนมัธยม
ปลายสายอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร

๕. โรงเรียนอาชีวศึกษา หมายถึงโรงเรียนที่เปิดสอนวิชาชีพและวิชาสามัญ
เฉพาะชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ และสอนเน้นหนักด้านวิชาชีพด้าน
เดียวในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย